

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шк. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4-90 зол.
Чвертьрічно 12-00 "
Піврічно 24-00 "
Річно 48-00 "
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.
Швейцарії 3 ш. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГолошенЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМИНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА

20 сот.

Успіх Льозанни.

(Новий етап після Льокарна. — Запалутана ари-
стеміка. — Контрибуція і план Юнга. — Розріза-
ний вузол. — Чергові етапи).

Коли залишити в стороні гітарівців та
демонів, національних і соціальних екстре-
мів, то вся Європа, якщо не ввесь світ з полє-
кою вілтихув, читаючи про позитивний наслід-
ок Леманської конференції. Бо припечатаний
старою льозанською печаттю цей останній до-
говір має такі дуже поважне як господарське
так і політичне значіння.

Вже Льокарно було великою даниною гор-
дих переможців ідеї співпраці з Німеччиною
для дивлення світа з повоенного упадку. Зна-
чення Льокарна трітке. Це була перший поваж-
ний крок до засипування кольосальної — зда-
валось бездонної — пропасти, що ділила два
розкварені в останньому історичному катакліз-
мі табори. Однак Льокарно — не вважаючи на
його величезне значіння — було тільки пів —
чи радше навіть чверть — засобом до загоєння
повернених ран, до роззброєння умів. Бо ще
дальше тижів кошмар контрибуції, визначеної
мазо не в астрономічній сумі, що в історії не
має нічого рівного собі, дарма, що — по сло-
вах одного французького публіциста — пред-
ставляла вибиту зворот контрибуції, яку запла-
тила Німеччина розторожена зааліним канцле-
ром Франції після франкфуртського мира в
1871, зворот плюс відсотки від відсотків... Вид-
но, що француз порухав собі дуже лихвар-
ські відсотки, або вони арифметики погані...

Щоби зрозуміти, якого тагару позбудеть-
ся Німеччина з моментом, коли договір із Лью-
занні зрадіфікується великодержави, приглянь-
тесь цифрам вузької вузла контрибуції.

План Юнга починав від р. 1930 сумою 1707,9
мільярдів, яка постійно шоркою повинна була зро-
сти, переступаючи в р. 1939/40 два мільярди, а
в р. 1965/66 досягаючи найвищий рівень, бо 2,428,8
мільярдів. Від тоді починається мала редукція відшко-
дування і в р. 1987/8 мало воно дійти до 897,8
мільярдів. Отже до 1988 р., тобто ще більше ніж пів
століття засуджена була Німеччина вгинатись
під тагаром цієї нечуваної данини, що з приро-
ди річ мусіла знову сприяти плаканинню ввійчо-
го для мира духа реванжу. Для докладності
скажімо ще додати, що план Юнга був уже резуль-
татом деякого отверєння, бо початкова сума
контрибуції виносилася аж 250 мільярдів!

Якщо прийняти без застережень німецькі
обчислення, то досі заплатили вже німці 67,7
мільярдів марок (не враховуючи вартості тери-
торіальних втрат), тоді коли французьке воєнне
шкодування в р. 1871 виносило всього 4 міль-
ярди!

Довіря, яке повинно повзистися на грошево-
у ринку після скреслення "репараций" (дрібна
в порівнянні з глобальною сумою, яку ще мають
погодити заплатити німці, не грає вже такої ролі)
— це найважливіше, чого жде занділе господар-
ство світа. Бо хоч криза, що гніє в чотири погі-
белі двокожних мешканців земної кулі, є про-
дуктом скопикованого ділення ріжних явищ і
то не лише економічних, то всеж таки брак до-
віри займає між тими причинами кризи і нужди
чотиріє місце.

Отже значіння Льюзанни не вичерпується
створенням майстерних калькуляцій Юнга і
моментом господарського відродження Німеч-
чини. Його межі багато ширші. Льюзанна, що
закінчилася з політикою матеріальної пімсти,
вмісти, яка шляхом мораторії могла тягнути
і безконечність, нашла у трійці Мекдональда,
Еріон і фон Паппа сміливий гурток людей, які
мужним відрухом розрізали не легендарний а
середній горілий вузол.

Імперіальна вел-бритійська конференція в
Оттаві, що почнеться вже 21 ч. м., планована в
першому часі економічна всесвітня конферен-
ція з участю Америки — це дальші етапи, які
мусять поважно заважити на дальшому проце-
сі розвою господарських міжнародних взаємин,
паралізованих дурійкою верховодства, само-
вільності і цілого комплексу обмежень.
Доклада неможливою є справа роззброєння.

СПОМИН НА ЧАСІ.

З подій у бувшому австрійському парламенті.

Спомини минулого мають своє значіння для
життя нації, що переживала подібні події, та
для оцінки тих осіб, що брали в них участь, —
бо цим висвітлюється їх напрям і та виправду-
ється громадянський осуд про їх діяльність.

Хочу пригадати кілька випадків з нашої
парламентарної діяльності та відношення до
нас тодішнього посла Т. Г. Масарика, сучасного
президента Чехословачької Республіки, а ча-
сів, коли він ще не був провідником чеського
народу.

Було це в місяці травні 1903 р. після замаху
Миросяла Січинського на галицького намісника
Андрія Потоцького. Тоді йшли паради ав-
стрійського парламенту над наглими внесення-
ми Українського Клубу в справі галицької ад-
міністрації і зловживань при соймових виборах
1903 р.

Перше внесення мотивував посол Григорій
Пеллиський. Він висловлював хвиби галицької ад-
міністрації та питував самовільно галицької олї-
гархії. Міністр внутрішніх справ Бінерг старав-
ся залагодити справу, обіцяючи перевести дохо-
дження новим намісником д-ром Бобинським,
при чому заявив, що в Галичині треба доконче
поблизити адміністраційні уряди. Між іншими
промовляв пос. Ігн. Дошинський та перестерігав
поляків перед паролізькою політикою у Схід-
ній Галичині. Він осуджував вчинок Миросяла
Січинського, але заявив, що не є в інтересі обох
народів, щоби його голову віддавати катові...

Остаточно нагальність нашого внеску не втри-
малась, бо за ним — крім українських послів —
голосували тільки соціальні демократи і деякі
німецькі послы, а всі славянські послы майже
однотонно п. Масарик!

У дискусії над другим нашим нагалим впе-
сенням у справі зловживань при соймових вибо-
рах перший промовляв д-р Еуген Петрушевич
і відкидався до парламенту, щоби дав дозвіл
зрозуміння інтересів не тільки сильних, але пе-
редовсім тих, що кличуть поміч!

З промов інших послів надзвичайно гарна
була промова чеського реаліста посла Масарика.
Він сказав, що чехи повинні у боротьбі між у-
країнцями і поляками ділати успокоючо. Тому
він буде і цим разом голосувати за нагальне зне-
сення. Щодо наших послів, він висказався, що
клуб українських послів викладає добрі прикме-
ти, але має також деякі хвиби. Членам партії, яка
в короткому часі через добру організацію і агі-
тацію дійшла до такої сили, не легко прихилити-
ся стати також добрим парламентарним полі-
тиками. В політиці треба мати терпеливість і по-
чинати від малої позитивної роботи. А полякам

спригадав він слова Канура, — що лавітрують в
політиці мести. Вкінці підняв він голос в оборо-
ні Січинського і висловив бажання, щоби ця мо-
лода людина не заплатила життям за свій
вчинок.

Чеський посол Крамарж, політичний про-
відник чеського народу і голова чеського Парла-
ментарного Союзу гордо голосив свої славяно-
фільські ідеї, але на ділі нас не підтримував, так,
що німці були справедливійшій супроти нас ні-
чеки, а майже єдиний тільки опоміж чехів пома-
гав нам тоді професор посол Т. Г. Масарик, який
представляв малу фракцію з двох членів (себе і
ще одного посла) та якого страшенно не любив
посол Крамарж. Зате ми шанували посла Маса-
рика і давали йому наші підписи на його внески
і інтерпелляції у парламенті, як він не міг добу-
ти їх між чеськими послами!

А в часі бюджетної дебати 1903 р. наші по-
слы не допустили до того, щоби послом Маса-
риком в австрійському парламенті відбрано го-
лов. Тоді контингентували час бюджетних про-
мов, себто визначували скільки часу для про-
мов кожному клубові відповідно до його чисель-
ності — як і нині у польському сеймі. Наш
клуб мав призначених яких три години часу,
так, що могло промовляти кільках промовців,
але для клубу п. Масарика, що склався з двох
членів — прилав контингент тільких хвилин.
бо п. Масарика чехи не вважали на рахунок усіх
чеських послів.

Але коли п. Масарик прийшов до голосу, то
наші товариші обступили його і творили яви-
бличу частину аудиторії. По кількох хвилинах,
коли п. Масарик даді промовляв, зголосився п.
Крамарж до президента палати послів, потім
підбіг до Масарика і став переривати йому, за-
являючи, що він не має права довше промовляти
бо його контингент часу вже скінчився; наші по-
слы повели з Крамаржом голосну суперечку на
що тому. Скінчилася тия, що п. Пеллиський,
який був членом президії нашого клубу заявив
офіційно, що пос. Масарик промовляв далі на
наш контингент.

Незадоволені п. Крамарж відійшов геть, а п.
Масарик говорив ще цілу годину і спокійно
скінчив свою промову...

А що діється сьогодні з нашими українцями
на Закарпатті? Партія чеських аграристів,
кльофачів і крамаржів раді би наших стер-
ти з липи землі за те, що вони не "руські", а у-
країнці! І знов майже сам один президент Маса-
рик стає в обороні прав української нації у чехо-
словачькій державі...

Д-р Кость Левицький.

З української преси.

Проблема нашої шляхти.

В останньому числі "Мети" з 10. ч. м. нахо-
димо статтю під повишим наголовком, якої ав-
тор, скритий під криптонімом "Книгописець",
виявляє знання порушеної справи, яка нале-
жить до тих численних проблем загально-націо-
нального значіння, які — на жаль — не мають
зрозуміння серед загалу, а навіть серед прові-
дних кол українського громадянства та якими ні-

що вічно товчється у Женеві. Вона хоч ніби
політична, по своїй суті дуже економічна. Бо
роззброєння — це нова ханда довіри, яке все
остроїнь держиться передовсім там, де нема ста-
білізації. Роззброєння — це автоматична редук-
ція державних бюджетів по стороні розходів,
це приплив звільнених досі нерентабельних капі-
талів для більш продуктивних цілей.

Але чи дійсно за першим обсягом отвер-
єння підуть чергові обсяги конструктивного го-
ну? На відповідь доведеться почекати. А всеж
Льюзанна являється цінним етапом на дорозі
до тріакої поправки.

В. Н.—вич.

хто ближче не цікавиться. Автор кажує про
цьому надзвичайно влучно на один український
політичний табор — г. зв. гетьманців, — який
з завзяттям вартим кращої справи, веде папку
внутрішню борню, поділяючись на два відомі
та роздираючи поміж себе світлу постать пок.
В. Липинського і воюючи довкола деякого з
несвітливих живучих постатей — замість позити-
вну національно-творчою працею на місцях
у діяльній, яка — здавалось би — повинна би їм
найбільше відповідати.

Нижче подаємо кілька виїмків з тої цікавої
статті:

"Факт переходу 300 душ нашої шляхти в
Бережницю на римо-католицький обряд, про що
давніше вже була мова в нашій пресі, принево-
лює нас поважніше застановитися над пробле-
мою нашої шляхти, яка — що так скажемо —
переходить теж національну кризу. Бережниць-
кий факт безперечно був загостренням та дове-
дений до сумного кінця нестактом місцевого па-
роха, однак, як уже тоді було члзано, цей
факт має дуже ширше підложжя.

Наша шляхта у багато випадках і перед війною не ввійшла була вповні в річище нашого національного життя, багато таки з нашої вини. Дрібна наша ходоцька шляхта, не вважаючи на своє зuboження, не раз більше ніж у деяких селян, все зберігала свою шляхотську ідеологію, свою деякого рода традицію, а навіть незрозумілість на своє шляхотське походження, підтверджуване зберіганням як святість гербів. Нераз чулося в нас нарікання на слабо розвинене національне почуття серед нашої дрібної шляхти, однак ніхто не старався проаналізувати — чому саме? І нині більшість наших національних діячів, що працює в околицях, де живе наша шляхта, переходить над їхнім світоглядом до денного порядку а вислід який, що серед шляхтичів, не раз і щиро привязаних до свого рідного, наші діячі мають дуже невеличке значіння, як це міг автор цих рядків сам безпосередньо ствердити в турчанському повіті...

Справа змінилася на гірше від часу, коли у Східній Галичині прийшла польська влада. Між нашою шляхтою почалася доволі демагогічна агітація з боку деяких польських чинників: „мовляв — ви є польська шляхта, на що вказують ваші герби, видані польськими королями“. Жонгаючи поняттям „польська шляхта“ в значінню державним та „польська шляхта“ в значінню національним, ті чинники ведуть агітацію за переходом на латинський обряд; мовляв: „ви були колись польською шляхтою, але ви зрушилися (?)“. Річ ясна, що історично є це найзвичайніша брехня, однак все знайдуться слабкі та неосвідомлені одиниці, що за панську ласку готові піти за ними.

Особливо турчанський повіт є полем такої агітації. Перед нами книжка п. заг.: „У зрудел Сану, Стрия і Днестру“, Турка н. Стрием 1929, написана командантом повітового Стшелеца у Турці н/Стр. Владиславом Пульнарівичем, видана коштом „Звйонзку Стшелецкого“. Для п. Пульнарівича всі ці шляхотські родини, яких походження є або волоське (отже православне) або староукраїнське, це лише „польська“ шляхта. Так само польською шляхтою вважає автор узагалі нашу ходоцьку шляхту, розселену на Підкарпатті в числі ок. 100.000 душ в повітах Сянік, Турка, Старий та Новий Самбір, Сколе, Рудки, Стрий, Жидачів, Калуш...

Подібна агітація на загал ще не має нині більших успіхів, бо наша шляхта на загал дуже щиро привязана до своєї Церкви. Однак поодинокі сумні випадки вже є. На цьому ширшому тлі опертий перехід бережинської шляхти, подібну роботу ведеться, знаю від поінформованих людей, у Висоцьку п. Турка, де найшлася така сина птиця, б. безбистичний посол Височанський, що спіраючись на ласку „сильних міра сего“, веде подібну агітацію в своєму селі та буде за прислані гроші польську захоронку, хоч формально він сам ще греко-католик.

Тут з одного боку може багато зробити тактовний та зорієнтований у ситуації парох, з другого боку громадська праця між нашою шляхтою, що взяла би під увагу специфічний світогляд загонової шляхти. Преосв. Ординарії у Львові та Перемишлі мусять добре застановитися, чи кандидати на парохів до шляхотських сіл мають відповідні прикмети, якими могли би цей зрештою цінний елемент зробити більше відпорним на подібну агітацію. Священника шляхта на загал дуже цінить. З другого боку й громадська праця серед нашої шляхти мусить не раз відступати від традиційного нашого ультрадемократизму.

Тут передовсім вдячне поле до позитивної праці для українських гетьманців. Замість взаємної боротьби, чи не краще було би перещепити ідеологію пок. Липинського між нашу шляхту, хай прокинуться в неї національні амбіції, хай стане їй перед очі обов'язок переміститися з національно слабшої на національно сильнішу верству народу. Нашу шляхту слід освідомити, що вона є нащадком дрібного галицького боярства, що навіть гірські шляхотські села волоського походження все були східного обряду, який у Волощині розвинувся з українського культурного пня, що лише їх герби походять з польських часів, однак їх боярство старше чим панування Казимира в Галичині.

Потішаючим слід уважати почин, що кульчицька шляхта взяла на себе обов'язок скликати зїзд усієї української шляхти в Галичині та таким робом положити основу під організацію цієї групи українського громадянства. Може цей почин виведе ту симпатичну, а досі в громадському сенсі так мало активну верству на ширші поля громадської активності...

Швайцарська преса проти радянофільського конгресу в Женеві.

Апрі Барбюс повідомив комуністичну партію в Женеві, що конгрес протесту проти війни, який був визначений з початку на 1. серпня, має відбутися вже 25. липня. При цій нагоді управу міста Женеві закликають, що конгрес цей має виключно пацифістичний характер. Швайцарська преса, в данім випадку „Журналь де Женев“, висловлює, як виглядає „пацифізм“ більшовицьких прихильців Барбюса, Ромена Роляна та інших, що так пильно захопилися біля цього конгресу.

Більшовицька преса в Європі з „Л'Юманіте“ в Парижі та „Ді Роте Фане“ в Берліні на чолі агітує за цим конгресом, заявляє отверто, що єдиним дійсним засобом мира є більшовицька

світова революція. Офіційний орган Комінтерну „Л'Інтернаціональ Комуніст“ заявляє: „Всі програми мира — це брехня та гіпокрізія для народу, коли на першій місці масам не асоціюють необхідності революції...“

З огляду на такий виразний характер майбутнього конгресу, згаданий женецький часопис пише: „Ми не хочемо, щоб імя Женеві алучили з урядженням деморалізації; ми не хочемо, щоб революціонери всіх країв приходили до нас обговорювати засоби на наше знищення. Ми сподіваємося, що Державна Рада дасть Барбюсові належну відповідь. Цей конгрес треба заборонити.“

(Укр. Бюро в Женеві.)

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ.

З японського дому.

СНІГ.

Весь тиждень пересидів я дома. Ховав голову у книжки, але наука мене не брала. Безнастанно перед очима стояв образ пані Мічіко, перогадана тайна східної жінки.

Коли я показався знову на площі Сорбонн, де мешкали Оугімото, новий план дозрів у моїй уяві. Я йшов бадьоро сходами, вистеленими килимами. Я був гордий з мого нового плану. Він був одночасно вигідний і самозрозумілий, як завждишній аргумент, був нескладний і догідний для подружжя Оугімото. Нарешті давав і мені деякі можливості у руки. Так міркував я йдучи доволі сходами; нарешті постукав у двері.

— Отже ви хочете вчити по французьки мою маловажну і нерозумну жінку? — потирив руки вдоволення пан професор. — Навіть ніколи не посмів мріяти... Розуміється, починайте хоч би в зараз.

Я не виявляв цього посміху, бо пан Оугімото завжди ще залишався у кімнаті і завважав, що краще може починати від купівлі добрих підручників. Ця орудка не вимагала присутності пані Мічіко.

— Вона нам зовсім непотрібна. У французьких книжках не розбере нічого — впевняв пан професор.

— Я не посмів перечити, хоча був і іншої думки. На близькому бульварі зайшли ми до книгарні і набрали силу книжок. На думку японця підручників повинно було бути багатько, бо це краще впливає на зорову пам'ять учня. Він навіть почав переповідати мені якусь нову швайцарську педагогічну методу. Але я був розсіяний і цій купівлі книжок надавав тільки умовного значіння. Нарешті навантажені книжками повернули ми до дому.

Я розгортав перед нею одну книжку за другою, задержувався довше на ілюстраціях, потому казав вимовляти якесь дуже трудне французьке слово. Пані Мічіко ніяковіла. Вона складала уста до дивного звуку чужої мови. А професор сміявся. Він просто боки зривав від щирого реготу. Це абентежало її до решти і вона замовкла зовсім. Але пан професор, у свою чергу, почав вимовляти трудне французьке слово, мені довелося виправляти тепер його.

Така переміна роль руйнувала всі мої наміри. Виправляючи улесяте вимову пана професора я тратив терпець. Мені хотілося наговорити йому дурниць, післати у куток клячіти або просто наказати мовчанку. Нарешті не витримав я, досить різко встав і попрощався.

Оголошення, оповістки, мови як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

Катастрофа в часі військових вправ.

ЧЕРНІВЦІ, 11. VII. (ПАТ). Учора в часі військових вправ у лісі Горечі, підчас проби перекинути тимчасовий міст через діл 50 метрів габіні, впало до ями 50 вояків 4. п. піонірів. П'ятьох з них видобули страшенне пошкоджені, інші 10 покалічені лекше.

Повстанчий рух у Сан-Паулю.

БУЕНОС-АЙРЕС, 11. VII. (ПАТ). У Сан-Паулю почався знову повстанчий рух, кермований полк. Фігуедом і піддержуваний кількома іншими стейтами. Уряд оголосив, що повстанці не можуть рахувати на ніяку поміч.

У ОСІБ ПРИГНОБЛЕНИХ, виснажених, нездібних на праці, натуральна гірка вода „Franciszka Jezefa“ побуджує обіг крові, зміцнює здібність думки на охоту до праці. Жадати в аптеках і дрогеріях. 1/4

Заворушення і бої в Саксонії.

ЛЯЙПЦИГ, 11. VII. (ПАТ). Політична боротьба і бої в Саксонії не вгавають. Преса щораз поважніші вуличні сутички, що вже починають прибирати характер правильних боїв. У цілій низці місцевостей збили учора 4 особи, 20 осіб є тяжко і 40 лекше ранених. Крім того понад 100 осіб, у тому старики, жінки і діти, менше чи більше сильно змаскрованих. За участь у бійках і стрілянині арештували загально понад 250 осіб.

В останній хвилі прийшли вісті про повстанні заворушення в околицях дужицького Бутшина, де є один забитий і 20 тяжко ранених. Числа лекше ранених не устійнили. Поліція арештувала 55 осіб, комуністів і гітаристів. Тих, у котрих знайшли пальну зброю, віддали під наглий суд.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ П. Т. ПАНСІОНАМ

у живцях і літніських на найкорисніше джерело закупу чаю і кави ф-н Юлій Прівес, Львів, Рей-2094 тана 5. Цінники на бажання 7-3

З того часу почалися для мене правдиві муки. Наші лекції утрое перемінлилися регулярно у граматичний двобій із проф. Сугімото, причім пані Мічіко поводитися наспрід пасивна. Це було щось у роді нової партії шахів, тільки стократ важчої і більше томлячої. Проф. Сугімото показався незвичайно впертим і поволі думав чим учнем. Коїне граматичне правило вставляв на всі способи, аналізував його і шукав для нього аналогії у різних граматиках світу. Розуміється це не перешкоджало йому все часо забути до нової лекції.

Пані Мічіко не думала взагалі, на всякий спосіб не про лекцію і не про мене. Вона мильно повторяла одно слово, ніби напружувала автомат. Одночасно дивилася на чоловіка і шукала очима його апробати. Ситуація ставала нестерпною.

Одного дня у час такої лекції, зайшов у кімнату Йошіо. Без зайвих поклонів присівся він до столика і пильно почав слідувати за ходом науки. Ніби непроханий інтруз або пале колодезю за! Цим перебрав він мірку. Я засмутований сильний біль голови і пішов до хати. У двох хвилин зайшов до „Д'Аркунда“ і після третьої чарки мандарина задрімав на кріслі.

Коли вернувся я додому, голова тяжіла мені. Я ляг спати, але сон уже не брався моїх очей. Усю ніч перебив я ніби у пропасниці, перевертаючись.

„Тепер ніхто книжки не купує...“

Цікаві моменти з останніх Загальних Зборів Видавництва „Червона Калина“.

Видавництво „Червона Калина“ у Львові за 11 літ свого існування випустило у світ 40 книг (різних наголосів) на 65 томів, разом 100.000 прим'яків. Таким робом, пересічно щороку виходило з томів у 20.000 прим. Між ними мають безумовно воемі перекладні літературні твори, але чимало є і творів, що виступають як український книжковий ринок правдиві свідки. Коли ж додати до того 11 календарів „Червоної Калини“, які мають свою славу, 4-й рік існування прогарного журналу „Літопис Червоної Калини“, преші саму місію того В-ва, що займається дослідами нашого незвичного мислення і розбудило та оживило пліч одну діяльність і творчості (історичні спомини) — то цілком об'єктивно в без віяного перебільшенні можна ствердити, що це Видавництво є найметливіше, найактивніше і найбільш заслужене з усіх українських літературних книжкових підприємств, яке має ще інші свої окремі місця в історії української культури. А що оперте воно не на злишній основі приватно-комерційного підприємства, лише на удах членів кооперативи і зиску з продажу перекладає до запасного фонду, то і до формулі і по суті є громадським установою. З усіх тих мотивів мусить бути цікавими також для широкого читача деякі подробиці з останніх (останніх з черги) Загальних Зборів „Червоної Калини“, особливо ті, які характеризують нинішній загальний стан на видавничо-книгарському ринку. Хоча агатамі Заг. Зборів відбулися ще 26. жовт. м.р., а проте подробиці, на які хочемо звернути увагу, не тільки не втратили на актуальності, але ще більше стали актуальними — у зв'язку з „панікулярним“ сезоном, який є влітку, мертвою порою для збуту книжок.

Найважливішою і для нас найцікавішою частиною зборів був звіт з діяльності Видавництва за 1931 рік, складений його директором п. П. Постолюком. Рік 1931 — казав він — був одним з найважливіших років Видавництва за весь час його існування. У тому ж році не найважливіше фінансово-видавниче підприємство мусило вжити всіх зусиль, щоб зовсім не припинити своєї діяльності. Зроблено це пролаючи нерепутативні витрати в Золочеві, енергійним стяганням боргів та масовим приєднанням членів. Щодо злочинської книгарні, то основуючи її Герман В-ва казав, що саме в Золочеві, де налічується дві українські школи та який є центром одного з наших найсвідоміших наших повітів, треба мати власну експлуатацію для збуту своїх і чужих видань. Але це довело до національно-культурної свідомості золочівського громадянства, поклавши на практиці загалом покращення її економічного — особливо у відношенні до старших промислів; своє існування завдячує книгарня виключно солідності і молоді. Тепер У-права відступила ту книгарню на приватну власність П. Козинського управителя, продаючи йому товар на 4-літні сплати.

Куди гірше представляється справа зі стяганням належних В-ву боргів. Це, як відомо, найбільша болячка всіх українських (також ча-

совських) підприємств і всіх кооператив. Управа „Черв. Калини“ розуміє й оправдує тих своїх членів, яких захопила пана на солі та які живуть з хліборобських продуктів, що страшенно подешевіли. Але крім них, які зрештою творять велику меншість довжиків, є і ті, яких кріпа торкнулася розмірно мало або в зовсім ні. До цих перших належать напр. державні урядовці, які повсім не платять своїх обов'язків, виправдовуючись злижкою плателі. Величезну більшість довжиків В-ва творять ті, які показувалися нагадні людьми, що не люблять платити за друковане слово та є переконані, що книжка належить їм даром. „Є й такі, які мають поважні гроші, але позитивне складати їх у чужі банки, ніж сплачувати свої обов'язки, улагодити людей білих, або ж цілком заявляючи, що тільки дурний платить свої довги!“

Востанок — казав далі п. Постолюк — тастипу своїх належностей В-во стягує і пославчує до деяких власні довги. Треба теж назначити відрядний факт, що більш-менш скільки членів кооперативи вилатила гроші наперед, на книжки, які швидко в будучині появляться. На акцію внутрішньої позички відгукнулися у першу чергу ті, які найсолідніше вирізняються належностями за книжки. Ті, які приймають і читають книжки, але не платять за них, не вважаючи навіть своїм обов'язком звернути роіславі всім членам відповідні грамоти.

Щодо приєднання нових членів, то кажуть про це пророческо цифри. В 1927 році „Червона Калина“ мала 157 членів. В 1928 р. — 250, в 1929 — 734, в 1930 — 1119, в 1931 — 1571, а цього року видавничо кооператива має уже понад 2.000 членів. Коли б ці члени доповнили удали, то В-во отримало б яких 15.000 зод., які відразу санували б його відносини та дозволили б далі друкувати найцінніші овкописи, які ждуть своєї черги. Коли в 1929 р. В-во видало 14 книжок, в 1930 р. — 18 книжок, а в 1931 — 12 книжок, то в біжучому 1932 р. випустило у світ лише три томи і шовайвище випустить ще два.

„Тепер ніхто книжок не купує“. По всіх книгарнях устали торги. Напр. Станіславів у попередніх роках присилав В-ву щомісячно 200—300 зод. за його книжки, тепер присилає 15—30. Серед таких відносин треба було витратити чимало енергії, щоб можна було сплатити в 1932 р. 24.000 своїх зобов'язань за папір і кошти друку останніх книжок...

Повинні цікаві уваги доповнював член Управи О. Навроцький звіт про фінансовий стан „Літопису Червоної Калини“. Сьогодні передплачує той часопис 1920 осіб але поправлі на назву „перед-платників“ заслуговує лише 442 осіб, бо решта залегла в передплату разом на велику суму 12.570 зод.

Крім тих звітів — Управа докладно пояснювала присутнім на Заг. Зборах своїм членам подвійні позиції білих (він видрукуваний у „Літописі Ч. К.“), висоту накладу поодиноких книжок та всі подробиці видавничої діяльності, з яких можна би зовсім зорієнтуватись у стані

щого В-ва та зматалі нинішніх умови невдачної видавничої праці. Наслідком розгляду, що найбільш підтримує В-во та хто його підкопує — рішуче „одногосподо“ висловився зодіку Пресю. Кир Іванов, дивлячись уважно на та прихильне відношення до Видавництва, на моральну підтримку для тих, що ширять зручності зодорою слово і за поміч при його поширванні.

При цій нагоді треба зазначити, що Заг. Збори змінили незначно в 2-х місяцях статут кооп. „Черв. Калини“ (м. ін. доповнивши склад Наза. Ради з 7-ми до 12-ти членів). Рішуче теж казав „Черв. Калини“ вислати членам кооперативи пінимкою в цей рік не безплатно, лише за половину ціни; даліше: обчислити ціну книжок, добиваючи лише малу надлишку до власних коштів видання, преші — рішуче віддати членів до вирішення громадських заведень, а неосвічених довжиків познати до суду...

Вислухавши таких звітів і такої дискусії треба відноситись з найбільшим прихильним до однієї, як і впринципі часи мають терпів і та хрестиним шляхом української книжки...

Ергаль
зміцняє обуту

Клопоті нового Виділу НТШ.

Із достовірних джерел дістаємо інформації, які вважаємо своїм обов'язком подати до прихильного відома хочби з огляду на виділ установи, що може опинитись у найближчій будучині під тяжкими замітками. А саме теперішній виділ Наукового Т-ва ім. Шевченка дістав у спадщині від бувш. голови Т-ва д-ра К. Студинського фінанси у невеличкому стані: велику довгу і — ніяких ближчих інформацій. Д-р К. Студинський уступаючи зі свого становища не вважав за відповідне передати фактично управління новому голові д-рові В. Левицькому, заявляючи, що це зайве, бо все є у зразковій порядку. Тимчасом тепер виходять на верх ріжні подробиці, які спричинюють новому виділу великий клопіт.

Виявилось, напр., що 30. листопада 1926 р. прийшла через „Вінтербанк Ферайн“ на адресу „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ від о. Омеляна Рекрута із Зау. Держав суми 60 доларів на фонд пам'ятника І. Франка; досі ці гроші не дійшли до комітету будови пам'ятника Франка і шовно у найближчих днях теперішній голова „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ передає їх комітетові з відсотками, так, що „Наук. Т-во ім. Шевченка“ знає втрати понад 20-и доларів.

Те саме виявилось теж щодо деяких інших позицій, вписаних у книгах. А саме дня 8. лютого 1930 р. Українська Академія Наук прислала через „Наук. Т-во ім. Шевченка“ 225 зод. для Ольги Кобилянської; а 31. жовтня 1925 р. прийшло 298.38 зод. для вдови по Івані Франкові. Обі адресатки цих грошей не дістали. Відомо, що О. Кобилянська і вдова по Ів. Франкові дістали гонорар за передрук творів радянськими видавництвами. Адресаткам грошей а пору не виплачено і вони досі мають до НТШ претенсію.

Одночасно члени „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ знають, що д-р К. Студинський щедро роздавав „зачети“ своїм найближчим приятелям на ще ненаписані праці і навіть платив гонорари у „своїй“ фізіологічній секції членам цієї секції за корреферати про пропозиції там праці. Нема сумніву, що ці методи господарки вийдуть у свій час наверх, коли фінансова комісія буде призначена здавати справу із фактичного стану фінансів „Наук. Т-ва ім. Шевченка“. Цікаво, що головним аргументом за кандидатурою д-ра К. Студинського на голову НТШ була його слава „доброго адміністратора“.

II Нова книжка II

михайло рудницький

МІЖ ІДЕЄЮ І ФОРМОЮ

Зміст: Наш рісень дискусії. Важна суспільних ідей. Ріжні духові потреби. Клопоті з ідеалами. Наші літературні взаємини. Між наукою й індивідуальністю. Теорія Тена. Маркс і література. Прагматичний критерій. Бергсонська інтуїція. Ідея „праці“ Висоцького. Між словом і ділом. Естетика Кроча. Між ідеєю і формою. Недоскази. Кино — нове мистецтво. Примхи поезії. Гейн і талант. Стружину.

244 стор. Ціна 3 зод. Для передплатників „Діла“ 2 зод. із порученою пересилкою зод. 3.10.

втіся з боку на бік, весь у потах і оточений чужими ібн агравю гододних собак.

Що було мені робити? Зовсім ясно розумів і що вийшов з салу вулицю, що з неї нема виходу для мене. Що доведеться вчити проф. Сугімото для дешого приємності бути разом з нею і дикати тим-же совітром, що я вона. Яка скромна і непропорційна нагорода! І ще той Йо-шіо — думав я у рошучі — він готов вернутись до мене і слухати всіх моїх лекцій. Цьому потурати не можу! Щого вже за багато! Я повторив собі такі і подібні фрази у безпам'яті. Свідком моїх терпів був місяць, зимний, металевий місяць, що розташував ненароком серед неба від ранкового світла, ібн мандруючий серед океану ледовик від теплого подиху землі. Але новий день приніс з собою свіжу енергію і нові сподівання.

Коли на другий день станув я знову перед вченими джерми проф. Сугімото мав я це вичає почування, що цей день буде рішучий. Високи ще пані Мічіко не здавалась мені більш милою і неористудною, а ніжніст і всі екологічній тайни її існування, більш ексклюзивно мібороненим табу. Проте моя терпелівість скінчилась. Крім нової „остаточної“ вже пропозиції, так сильної уламтатум для проф. Сугімото, озброїв я себе ще у рішучу постанову не піти ні в якому разі на компроміс. „Так далі бути не може!“ додала я собі відваги.

Чи проф. Сугімото справді зникає? Чи ця широка зморщка, що прорізала параз його чоло, понад двома, втікаючими на боки очима, означала ватагання?

— Ваша пані — казав я до нього — робить надто малі поступи у науці. Давайте, попробуємо з нею нової методи! Коли дозволите, зайдемо на вулицю, ставатимемо перед крамницями і так, образово, ваша дружина лекше памятає...

— Зрештою, ви те смі казали, пане професор, що на зоровій пам'яті треба базувати науку чужої мови. Чи не так?

Розгублений на обличчю японця очі вистрибули назад у свої нормальні дірочки а до мене простягнулася широка долоня:

— Знаменита думка — промовила до мене професорська усмішка. Так, по правді, повинна виглядати правдива лекція чужої мови. Тільки — тут пан професор завагався і глянув на жіночку, вибачайте, що не піду з вами. Моя жінка вам не буде завадяти?

Остання питання звернене було до неї. Але пані Мічіко не відповідала. Машинально підняла вже легкий планчик і брала у руки коліркову японську парасольку.

(Продовження буде.)

Хто не платить за часопис, підлягає відну пресу.

Спростування Воєвідського Уряду в Станиславові.

Станиславів, 7. липня 1932.

На основі 5 19 пресового закону з дня 17. грудня 1862 (ч. 6. Д. п. п. з р. 1863) Воєвідський Уряд прохав помістити в найближчому або слідуючому числі "Діла" після одержання нинішнього листа і в приписаний спосіб отже спростування:

Не є правдою, начеб-то закиди, піднесені в "Ділі" ч. 26. з 4. лютого 1932 дотично П. загального списку населення, переведеного в місцевості Тяпче, пов. Долина, відповідали дійсному стану речей. Зате правдою є, що спис населення переведено на терені тієї місцевості згідно з обов'язковими принципами.

Зокрема не є правдивий закид, начеб-то зі списковим комісарем ходили по домах були присутні при виловлюванні списових аркушів начальники громади і постеруковий держ. поліції, а також начеб-то присутній при списі в домі Шеглюкової начальник громади мав висказатися до неї словами, наведеними в зазначеній статті. Зате правдою є, що списовий комісар переісписує тільки з помічником, а факт, що у Шеглюкової в часі виловлювання списових аркушів

були присутні начальники громади і постеруковий д. п., мав місце тільки наслідком припадку. Висисені явився там з метою переслухати сина Шеглюкової у зв'язку з крадіжкою риб, яка мала місце в тому часі. Випадкова припадність начальника громади і постерукового д. п. в домі Шеглюкової стала підставою до сформулювання загального закиду, начеб-то висисені асистували в цій окрузі в часі списової акції. Тимчасом висисені тільки Шеглюкову, як особу, у котрій факт присутності начальника громади і постерукового мав місце, арештою випадково без подання назви інших мешканців. Вкінці Шеглюкова потвердила, що не є правдою, начеб-то начальники громади мав висказатися до неї тими словами, які йому приписано в пресі.

В далішому не є правдою, начеб-то списові комісарі не виконували рубрик дотично матерію мови й релігії і начеб-то вписували руську мову, як мову рідну, всупереч волі інтересованих осіб, що домагалися вписання української мови, при чому спиралися на дані, поміщені у військових книжечках. Зате правдою є, як виказали переведені досліді, що списові комісарі вивчалися як слід і згідно з обов'язковими нормами з доручених їм завдань, а з військових книжечок списували докладні дані уродні дотичних осіб.

За воєводу:

Яворський, начальник відділу.

3 організаційного руху.

НАРАДИ І ВІЧА В СОКАЛЬШИНІ.

Дня 3. червня ц. р. відбулася нарада селянського з'їзду в Сокалі. Реферував посол Вол. Кохан.

Дня 5. червня ц. р. відбулася повітова нарада УНДО в організаційних справах в Угнів. Реферував посол Вол. Кохан.

Дня 9. червня ц. р. було велике районове віче під голім лавом у містечку Тартакові. Заідомлення з польської діяльності і політичний реферат вголосив посол Вол. Кохан.

Дня 11. червня ц. р. була довірочна нарада УНДО в Комоточах. Реферував пос. Вол. Кохан.

Дня 12. червня-ц. р. відбулося велике окружне віче під голім лавом у Городовичах. Промовляв пос. Вол. Кохан.

Дня 16. червня ц. р. була політична нарада УНДО в Безді. Реферував пос. Вол. Кохан.

Дня 26. червня ц. р. відбулося велике віче в Сокалі (понад 1000 учасників). Реферували послани: Кузак, Яворський і Кохан.

НАРАДИ УНДО В КОПИЧИНЕЧЧИНІ.

Дня 7. червня ц. р. відбулася довірочна нарада УНДО в містечку Хоросткові, копичинського повіту. Присутніх було 301 особа з Хоросткова і з 7 сусідніх сіл. Головував д-р В. Бабій, лікар з Копичинців. Реферати вголосили послани: С. Хруцький про значіння діяльності Української Пар. Респ. та О. Яворський про потребу культурно-освітньої економічної і політичної організації. Вже після затвердження денного порядку командант астеруку розклав наряди на тій підставі, що, мовляв, десь сніг Нароцького Дому були відчинені. А треба знати, що в Нароцькому Домі злиха забиті дошками і тільки через відчинені двері доходить світло сонця.

Подібна нарада УНДО відбулася 28. червня ц. р. в містечку Пребійці, копичинського повіту. Присутніх було 233 особи з 13 сіл. Головував д-р В. Бабій. Реферували послани С. Хруцький і О. Яворський. З присутніх зображав голос п. Музики і о. Брикович. Ухвалено три резолюції: 1) довіряти для Української Парламентарної Республіки, 2) заклад до створення Міжпартійної Ради й всіх національно-державницьких партій, 3) заклад до створення в союзі одного Українського Клубу.

В дні 29. червня ц. р. відбулася нарада в селі Вальковцях, копичинського повіту. Присутніх було 239 осіб, головно з Васильковців. Народа почалася ціною виступом, коли люди вернулися зі селання. Головував п. Митовський Михайло, реферував посол С. Хруцький. Слід змістити серйозне прийняття послан громадянами і високу національну свідомість васильківців.

ПОВІТОВА НАРАДА В ЖОВКВІ.

Дня 5. липня ц. р. в годині 2. пополудні в доміші 00. Василя в Жовкві відбулася повітова нарада Українського Національно-Демократичного Об'єднання в організаційних справах. На нараду прибуло около 100 відпочиваючих в усіх громадах жовківського повіту. Наряду адвоката д-р Романіка короткою промовою. До пресали вибрано о. декана Івана Бірка, Івана Білхарського і Зехера Сабіньського. Секретарював д-р Іван Романік. Реферат про політичне і господарське положення українського народу та про нові шкільні закони вголосив посол д-р Любомир Махрушак. Головний секретар В. Целеніч вголосив організаційний реферат. По промові аналізувалася дискусія, в якій забирали голос п. Демича з Камінік Лисної, Олександра Якимів з Кузаків і Михайло Була з Вільнової. Деякі промовці звернули увагу, що інтелігенція за мало прикладається до пра. праці. На запити відповідав В. Целеніч. На високі Сабіньського вибрано організаційний комітет, який має на меті приготувати повітовий з'їзд УНДО. У склад організаційного комітету увійшли: д-р Романік, о. Білхарський, о. Т. Банах, Михайло Була і Савинаха Григорій. Короткою промовою В. Целеніч та відспіваннями національного гімну поінформовав про нараду

НОВИНКИ

— Приймаю як давніше в моїх Заведенні при вул. Сикстуський ч. 17 від 9—113—6. На сс. 1-3

— Українська робітня футер Юліана Глушеского, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Теа. 54-46. 1880-2

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5. (біля кна „Аполло“) поручає по найнижчих цінах, ковдри, матраци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зод., матраци по 8 зод. 1995 14—20

— Ровери краєві і закордонні найдешевше поручає Юліан Ломага, Львів, Валопа 11. 13—20

— В кожній українській хаті повинен бути портрет з одногокого Укр. Арт. Портретового Заведення „Парнас“ Львів, Богданівка 2 б. Мистецька праця. Цінні конкурентції. 234—5

— Українська кооперативна харчівня у Львові. На днях відбулися у Львові установчі загальні збори кооперативи „Вітаміна“, яка поставила собі завдання: відкрити і вести у Львові українську кооперативну харчівню. Хто знає, яка величезна кількість місцевих і приїжджих українців харчується у Львові по різних чужих, неукраїнських ресторанах, італійних і молочарнях, головно наслідком недостатку українських, той мусить признати, що ідея оснування української кооперативної харчівні у Львові наскрізь реальна і що така-вишло і з солідним та річковим підходом ведена кооп. харчівня зуміє здлати собі широкі круги українських консументів. Головою надзірної ради кооп. „Вітаміна“ вибрано п. Григорія Галузяка, голову Союзу Українських Купців і радника Торговельно-Промислової Палати у Львові, а справником інж. Івана Кандяка, дир. промислових шкіл „Рідної Школи“ у Львові.

— Концерт Марії Соки в Черчу. Управа живця Черче повідомляє, що їй удалося запрохати на один концерт нашу знамениту співачку п. Марію Соки, якої концерт у Львові вся преса стрінула з найвищим признанням і одноголосно назвала його „найбільшою атракцією концертного сезону“. Згаданий концерт відбувається 17. ц. м. Черчанські гості, що не мають змоги користати із театральних вистав ані інших більших імпрез, цим разом матимуть справжню несподіванку. Також деякі громадяни із доколичних сіл та містечок, що не так скоро матимуть нагоду почути нашу співачку у більшім місті, виберуться імовірно на цей день до нашого літніска.

— Поширення й розмалювання церкви оо. Василя в Жовкві. Величаву церкву оо. Василя в Жовкві, збудовану в р. 1687, поширили тепер через виніщення прибудовки, яку почали були будувати ще в р. 1901. Нутро цієї прибудовки, як і самої церкви буде прикрашене стінними мальовицями, виконання яких доручено проф. Юліанові Бутманюкові. Мальовання нутра церкви передбачено на 4—5 літ, а тимчасом викінчене вже мальовання нутра копули, що представляє сцени зі Старого Завіту. Облича осіб — це переважно портрети людей духовних і світських, що заслужилися для акції прикраси церкви стінними мальовицями.

— Після подій у львівському повіті. Пос. д-р Ст. Біляк просить нас зазначити, що підчас його побуту в Сяноці в азізку з ліськими подіями —

в усіх його ромавах та інтервенціях у судових і адміністраційних чинниках брав участь від сянської української паєстри д-р Степан Ваньчицький, адвокат у Сяноці.

— Московська цензура українських книжок. Як відомо, більшість українських видавництв висилала свої видання до таких центральних культурних установ на Рад. Україні, як Всенародна Бібліотека, Академія Наук і ин. Показується, що навіть до таких замкнених установ, які не займаються коопортажем і де чейже можна теж частину „небезпечних“ видань скопати виключно для вжитку найбільшійших „учених“ та не показувати посторонній публіці, — деякі недержавні видання не доходять. Вони йдуть через Москву і там їх сортують, причому кермуються радше своїми симпатіями до видавничих фірм, ніж змістом книжок. І так нпр. пропадуть у Москві всі видання варшавського Українського Наукового Інституту, так, що на Рад. Україні самі тамошні офіційні доповідники нічого про ті видання не знають. Можна ріжко ставитися до тої чи іншої установи, можна її поборювати, але дивитися на книжку, яку така установа видає, як на щось проклятого і заганювати саму вістку, що вона існує — це можуть лише московські більшовики!

— З Українського Наукового Інституту в Берліні повідомляють, що 12. ц. м. в 17. год. попол. відбулася в залі У.Н.І. в Берліні прилюдна дискусія на тему „Теперішня криза в Америці“ Започаткував дискусію б. сенатор проф. д-р Арнольд Марголін (Нью Йорк).

— Не буде орла на тютюневих опакуваннях. Польська преса повідомляє, що тютюневий монопол, з уваги на те, що не є урядовою установою, але підприємством торговельним, задумує змінити знак орла, як охоронну марку на опакуваннях, папіросках, шильдах і т. д. Інший охоронний знак уже готовий.

— 61.963 озер у Фінляндії. Американська преса подає на основі найновішого звіту Фінляндського Географічного Товариства, що Фінляндія має 61.963 озер. Донедавна державна туристична агенція Фінляндії описувала той край, як „край з 1.000 озер“.

— Сім тисяч сто ескімосів живе на далекій півночі Канади. Мають вони, як подає амер. преса, свої моторові судна, радія і грамофони

— 25 доларів кари за вбивство свого власного пса й загроза депортації. Мадяра Андрія Мургу мабуть депортують в Америку тому, що він убив свого пса на своїм подвір'ї. Після того, коли поліційний суд у Дітроїті 25. ц. м. засудив Мургу на 25 дол. кари за зломання закону про охорону звірат перед насильством, судова влада почала робити слідство, в який саме спосіб Мурга дістався до Злуч. Держав. Судове слідство виявило, що перед 11 роками Мурга приїхав до Злуч. Держав незаконно, наслідком чого віддали його в руки імміграційної влади. Чи його депортують до Мадярищини, покищо не знають, бо — як лише один американський тижневик — Мадярищина (а також і Норвегія) на основі їхніх законів про громадянство не вважають за справі громадян тих своїх іммігрантів, які живуть за кордоном довше ніж 10 літ

— Запалося дно моря. Мешканці надморських місцевостей в полудневій Бразилії завважили, що після останніх вибухів вулканів у Бразилії море відступило від берега на яких 300 метрів. На думку геологів це дивне явище акажує на те, що наслідком останніх вулканічних потрясень дно Атлантичного Океану біля береж полудневої Бразилії запалося. Тепер треба буде хіба наново вимірювати рівень моря, бо старі поміри вже неадекватні з нинішнім станом.

— Стріла без гук. Олім англійський інженір придумав апарат, що приглушує гук крикового й револьверового вистрілу. Цей апарат, який викликає переверот не тільки у воєнній штудії, але й у приватному житті, не коштує багато. Англійське міністерство війни переговорить з винахідником, щоб набути його патент.

Студентські справи.

З ПРИВОДУ 10-ЛІТТЯ „ЦЕСУС-а“

До українського студентства!

Дня 5. VII. 1932 р. минуло десять літ існування нашої студентської централі „ЦЕСУС“. У день той насувались нам ріжні рефлексії, а одна з них мусить вкрити соромом чоло тої частини українського студентства, котра не оцінила досі значіння своєї централі та майже не підтримує її матеріально.

Тому сьогодні, коли „ЦЕСУС“ переживає може найкритичнішу хвилину у своєму розвитку, закликаємо все українське студентство влаштувати у себе свята 10-тих роковин „ЦЕСУС-а“ та перевести на них збірки на „ЦЕСУС“. Е також багато інших нагод, на котрих можна ділом довести, що ми розуміємо та цінимо працю, котру веде серед нас Центральний Союз Українського Студентства.

Союз Українських Студентів „Основа“ в Данцігу відбув у себе два свята, на котрих передано збірку на „Цесус“, що дала суму 96 (дев'яносто шість) зол. п. Одно свято було присвячене 10-літньому ювілею „Цесус-а“ і відбулося дня 22. VI. 1932 р.; друге — присвячене 300-літнім роковинам народин гетьмана Ів. Мазепи — відбулося дня 3. VII. 1932 р. з панактикою та святочною академією.

Виділ Союзу Українських Студентів „Основа“ в Данцігу: Василь Баяк, голова, Василь Сергун, заст. голови та секретар.

СТУДІЇ У ВИС. ТЕХН. ШКОЛІ В ДАНЦІГУ.

Союз Українських Студентів „Основа“ в Данцігу подає до відома умовини прийняття на техніку віального міста Данцігу.

Висока Технічна Школа в Данцігу обіймає такі факультети та відділи:

I. Загальних наук: а) філософічно-природничий, б) математично-фізичний, в) хемічний.

II. Будівельний: а) архітектура, б) будівельна інженірія (загальна та водна).

III. Будови машин: а) будова машин, б) електротехніка, в) будова кораблів, г) будова корабельних машин, г) будова літаків.

Шкільний рік ділиться на два семестри: літній та зимовий. Зимовий семестр починається 15. X. і триває до 15. III., літній від 25. IV. до 25. VII. Студії тривають 4—5 років.

Для прийняття нема вступних іспитів, однак перед вступленням на один з відділів III-го факультету треба відбутися піврічну безперервну практику у фабриці будови машин, або в залізничних варстатах. Підчас практики треба вести щоденник робіт, який разом зі свідоцтвом про практику треба долучити до прохання в справі прийняття.

Прохання в справі прийняття вносити через „Основу“, на зимовий семестр найпізніше до 30. X. з такими залучниками: 1) гімназійне свідоцтво зрілості в оригіналі та легалізованому перекладі на німецьку мову, 2) опис життя у літ. мові, 3) зобов'язання батьків платити шкільні оплати, 4) свідоцтво відбитої практики (при вступі на один з відділів III-го факультету), 5) свідоцтво моральності (в оригіналі та нім. перекладі), якщо кандидат протягом одного або більше років по зложенні матури не вписувався до якоїнебудь високої школи, або перервавшої високошкільної студії щонайменше на пів року; свідоцтво це виставляє парохіальний уряд.

Виклади у В. Т. Ш. в Данцігу відбуваються виключно в німецькій мові. Шкільні оплати на семестр поверх 60 ам. дол. Скромне удержання одного студента 15—20 дол. місячно.

Дипломів данцігської техніки в Польщі нострифікувати не треба.

З проханнями про прийняття та за інформаціями звертатись на адресу: Verein Ukr. Stud. „Osnova“, Danzig — Langfuhr, Technische Hochschule.

Виділ.

3 НОВИХ КНИЖОК.

Грація Деледда: „ПОЩІЛУНОК ГОРБАТЕНЬКОГО“ й інші оповідання. Авторизований переклад з італійської мови зладив М. Островерха. Львів, 1932. В—ва Кооператива „Мета“, ст. 140.

Грація Деледда здобула собі славу широкими малюнками із рідного побуту, зі Сардинії. Вона у великій мірі нагадує талант наших письменників — совісних малюнків свого середовища, що нанизують подробицю до подробиці з улюбленого краєвиду, близького їй і зрозумілого, як порухи та думки краян, що з ними вони жили довгими роками. Хто прочитає найбільше характеристичні для неї твори, такі як „Ілля Портольо“, „Тінь минулого“, „Троці на вітрі“, „У пустині“ або „Чужі вини“ буде здивований, що не одна риса селянського побуту та психології простолюддя спільна нашому народові. Та одночасно італійське сонце сходить над трагедіями своєї країни зовсім інакшим, погідно цілющим усміхом.

Деледда не має багато уяви; вона тримається кількох простих фактів і не тче довкола них такого багатого мережева як Лягерлеф або Ундсет. Її землячка Серао має більше зрозуміння для техніки повісті.

Оповідання перекладені в цій збірці це здебільша нарис розсипані по газетах і журналах. У деяких із них треба подивляти хист авторки добути поетичний малюнок із одної звичайної газетної новинки або одної згадки про щось, що не можна навіть назвати подією. З такою самою легкістю вміє досвідчений журналіст написати на кожний поклик статтю, не маючи теми.

Переклад М. Островерхи зроблений із великою добайливістю та намаганням передати кришталевий стиль оригіналу. Він доходить подекуди до поетичного ритму: „Ох, та меланхолія незабутньо-чудових заходів сонця восени над морем! Простягнена й ніжна тінь зачинених уже віл видовжується й кризь фіртки втікає з городців. А в городцях повно троянд воскового коліру й кипарисиків коліру амаранту; на них сперлося сонце тогож самого коліру й разом творять немов шкляний супокій цвинтарів. Навіть і море, зі своїми біленькими кучериками і з безупинним металічним воркітливим благанням викликає образ старенького самотника, якого покинула численна рідня“.

Неодно із оповідань Грації Деледди має в собі саме меланхолію осіннього заходу сонця над морем.

М. Р.

Дописи.

КОПИЧИНЦІ. (Виступ „Хору Українських Реперів“). Дня 6. липня ц. р. виступив у Копичинцях, в селі Нароцького Дому, „Хор Українських Реперів“. Приїжд цього хору був заповіданий українським інтелігенцією нашого міста з ітересом очікувала концерту, тим більше, що гарні результати цього композитора В. Безкоровайського, поміщені в „Діло“ з 2. липня, відповідно підготували дубляж. Хор склада якого входять молоді студенти, виступав у гарних українських строях та відспівав цілу низку українських народних пісень, а також твори українських класичних композиторів. Окрім цього почула публіка низку модерних танг, фокстротів і бостонів, що до підложня українські слова п. Курочка. Вся інтелігенція нашого міста явилася на концерті майже в повній численності. Недописало лише міщанство, що можна оправдати в робучим днем; а шокда, бо моглоб почути різну від виконану дійсно по мистецьки. — На другий день, то 7. липня, з нагоди українського свята хор співав цілу Службу Божу в місцевій церкві, а ввечері того ж дня повторив хор свій концерт при збільшеній фреквенції публіки, тим разом не бракувало на сцені й міщан. Виступ цього хору зробив у Копичинцях найкраще враження. В дальшому турне хор має відвідати до Чорткова, Залізнич, Городенки, Снятина, Косова, Кута, Коломиї і т. д. Можна сподіватися, що хор мати скрізь гарний успіх.

Д-р В. Бабя.

СПОРТ.

МАГОЦЬКИЙ І СКРЕГОТА В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛЬВОВА.

В міжмістових змаганнях Варшава-Львів, розіграні в неділю 10. ц. м. у Львові з вислідом 1:1 (0:1), три у другій половині Магоцький з „України“, встановив місце грача Дзівіша. Львівська преса відносить перемогу українського змагуну.

В репрезентації Львова проти Шлеська, що тривала в Катуві, виступав на обороні три „України“ Скрегота. І шлеська і львівська преса відносить, що з дружиною Львова вибивався на перший план Скрегота, який грав увесь час дуже зміло й діяльно.

СПОРТ. Т-ВО „ЧАЙКА“ В ЧОРТКОВІ.

В дні 2. ц. м. відбулися загальні збори українського спортивного товариства „Чайка“ в Чорткові. Т-во проявляє в останньому часі живу діяльність. Вони власні ситківкові корти, уладано кілька прогуляток (м. ін. до Кривча, Беремі, Червоногороду і Явочі) приступило вже до заснування дружини хокейного клубу. Головою „Чайки“ став знову дир. української книги п. Носик.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 11. VII. 1932. на масло експортне та десертне ціна 2.60 зол., а літру молока 19—20 сот., літру сметани 0.90 зол., літру яєць 3.30—3.40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театр Новин.

Середа, 13. VII., год. 8.15 веч. „100% Контра-Банди“.

Кіно.

АПОЛЬО: „Знак на дверях“ (Род. л. Фокс, Бетті Бронсон і Віліям Бойд).

КАСІНО: „Льорель і Гарді“ і „Радіо станція В. П. Н.“

КОПЕРНИК: „Тайна Стамбулу“.

ЛЕВ: „Поклик молодості“.

МАРУСЕНЬКА: „Тайна Стамбулу“.

МІРАЖ: „Хатина дядька Томи“.

ОАЗА: „Як називає північ“.

ПАН: „На закорді без змін“.

ПАЛАС: „Паризькі ночі“ (А. Гара).

ПАСАЖ: „Легіон хоробрих“.

ПРОМІНЬ: „Любовниця гвардійців“ та „Сіти на мужів“.

СОНЦЕ: „Горі Пів і Чаплін“.

СТИЛЕВЕ: „Трьох з бензинової станції“.

УТИХА: „Син Пері і Страхіття Тенісу“.

ХІМЕРА: „Любовна пригода“ (Альберт Прержан).

Закордонне радіо.

Четвер, 14. липня 1932.

Лайпціг (259.3) 20.00 Концерт. Гільвертум (296.1) 14.55—15.10 Концерт. 19.55—22.10 Опереткова музика Міано (331.4) 19.30 Грам. плати. 20.30 Опера. Брно (341.7) 19.00 Концерт фран. муз. Штутгарт (345.2) 18.30—20.30 Комічна опера. Штутгарт (360.6) 17.00 Концерт. 21.20 Симфонічний акад. Букарешт (394.2) 20.00—21.00 Симфонічний концерт. Штокгольм (435.4) 20.00 Концерт шведської музики. Рим (441.2) 20.45 Концерт. Відень (517.2) 12.40 13.10—14.00 Грам. плати. 15.20 Концерт солістів. 20.30 Концерт. Мінхен (532.9) 20.20 Хор студентів. Харків (937.5) 15.00, 16.00, 20.00 Концерт. 15.30 Грам. плати. 24.00 Оперова музика. Ленінград (1000) 14.45, 17.07, 19.30, 20.00 Концерт. Кенігсвустергаузен (1634.9) 14.00—15.00, 16.30—17.30 Трансмисія з Берліна. Париж (17.24.1) 12.30 Грам. плати. 20.00 Концерт. 20.45 Твори композиторів часів революції.

Львівське радіо.

Четвер, 14. липня 1932.

11.58 Час. 12.10 Пресові вісти. 12.20 12.45, 15.20 Грам. плати. 12.40 Метеор, комунікат. 15.00 Господ. комунікат. 15.10 Поштова скринька. 25.40 Грам. плати і Сільва рерум. 16.47 Серед книжок. 17.00 Камеральний концерт. 18.00—19.15, 20.00—22.00 Трансмисія з Варшави. 19.15 Всячина. 19.30 Програма на слідуючий день. 19.35 Пресовий комунікат. 19.45 Французький ідеалізм у світовій війні. 22.00, 22.50—23.30 Танкова музика. 22.40 Спорт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

В неділю дня 17. липня 1932, а на вівторок непогоди дня 24. липня 1932. Філія „Просвіти“ у Зборіві улаштує свято з нагоди 300-літніх народин Гетьмана Івана Мазепи, яке відбудеться при співучасті хорів читальних „Просвіти“, оркестр та кінних бандерій.

Український Народний Театр ім. Тобілевича у Станіславові.

Куті: Сала Сокола:

Середа, 13. VII. Розведена.

Четвер, 14. VII. Лялька.

П'ятниця, 15. VII. Пурга.

Субота, 16. VII. Троянда Стамбулу.

Сала Народн. Дому.

Неділя, 17. VII. Гетьман Дорошенко.

Театр у складі 29 осіб, власна оркестра у перелазі до Ворохти виступить ще на 2 вистави до Заболотова. Час і репертуар подається у слідуючих числах часопису.

Замість квітків на могилу рад. двора Мих. Кочиркевича зложили на „Рідну Школу“: Євгенія Аліськевича — Борислав 10 зол., Наталія Кулицька — Борислав 10 зол.

ПОДЯКА.

Греко-кат. Академічне Душпастирство у Львові склало в імені українського студентства найширшу подяку Іх Експецеленції Митрополиті Андрееві Шептицькому за шедрий дар в сумі 1000 зол. я апрокриття коштів доживлявання академічної молоді в шк. році 1931/32. Недай Всевшній кріпить Іх сили та доведе Іх Експецеленцію до повного визволення. Академічне Душпастирство склало рівнож подяку Всевшньому Ректорові і П. Т. Питоміям Духовної Семінарії за те, що великодушно дали змогу 35 студентам різних високих шкіл у Львові користуватися семінарськими обідями коштом около двох тисяч зол. Ця харитативна акція допомогла тим студентам продовжати свої студії.

У Львові, дня 11. липня 1932

о. Д-р М. Кондрат.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ПОРУЧЛЕМО найбільшу, годенню сько-ювілейську роботу Домбровський Розважальний, Академічна 2 1932

КОСІВ, пансіон „Вікторія“ (Біла сирітні д-ра Тарнавського) поручає загін кімнати. Пансіон оточений садом і великим овочевим садом. Ліс і ріка по біч. Ціни дуже низькі. На бажаючі 33—1 спекти.

РУТИНОВАНИЙ компімент з 4-літньої практикою пошукує місця у адміністрації, вересня ц. р. Листи під „Соняшні“ сазти до Адміністрації „Діло“, 43—4

ВИНАЙМУ віллію з городом і гаражем у Львові дуже відпопільку 224 днів. Ігнат, Курков 24.

ЛІЧНИЧО-КУПЕЛЕВЕ ЗАВЕДЕННЯ „ЛЕМЯНКА“ (Шматеріажа) в Салішці поручає пансіон та купелі соціально-допоміж. Ціни помірковані. Лікар на місці 209)

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3—3 зол. з поч.

пересилкою 4—4 зол.

Можна дістати в Адм. „Діло“

З довквоні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10.